

Oslo

Oslo kommune
Utdanningsetaten

Midtstuen skole

Handlingsplan Rus Midtstuen Skole

En veileder for rusforebygging skolen Hensikten med denne veilederen er å gi rutiner og veiledning i det rusforebyggende arbeidet, gjennom forpliktende samarbeid mellom skole og andre samarbeidspartnere. Hovedmål for det rusforebyggende arbeidet er å utsette alkoholdebuten. Utsatt alkoholdebut har størst forebyggende effekt, og det forebygger også bruk av andre rusmidler. Intensjonen, rutiner og tiltak bygger på hovedmålet. Veilederen er todelt: del 1 med forebyggende tiltak, del 2 med rutine for bekymring og samarbeid. Vi skal forebygge tidlig alkoholdebut og rusmiddelbruk, samtidig som skolen vet hva de skal gjøre ved bekymring for rus hos en elev.

Målene

- Hovedmål er utsatt alkoholdebut hos elevene på Midtstuen skole
- Forebygge misbruk av alkohol, tabletter, dopingmidler og rusmidler
- Hjelp barn og unge med tidlig innsats ved bekymring og rusrelaterte utfordringer
- Imøtekomme opplæringslovens krav om et godt fysisk og psykososialt miljø

Del 1 – Forebyggende tiltak

Del 1 omhandler rusforebyggende tiltak rettet mot ungdomsskolene, sentrale kriterier for at skolen virker forebyggende og hvordan undervisningen bør legges opp.

Rusforebyggende tiltak

Dette er rusforebyggende tiltak rettet mot Midtstuen skole.

- Skolebesøk – foredrag fra eksterne som har erfaring med rus
- Rus som tema på foreldremøter (Sterk og klar)
- Reflekterende samtaler med elevene
- SaLTo – utekontakten
- Politiet - tilstedeværelse på ungdomsskolen, en gang 8. trinn

Oslo

Oslo kommune
Utdanningsetaten
Midtstuen skole

Del 2 – Rutine ved bekymring og samarbeid

Viktig info om rutinene

“Rutine ved bekymring” kan benyttes ved alle former for bekymring uavhengig av årsak. Gode rutiner gir kvalitetssikring, og gjør arbeidet enklere. Ved at lærere og ansatte er kjent med rutinen sikrer vi at hjelpen kommer tidligere inn, og det blir lettere for ansatte å ta tak i bekymring. Lærerne møter mange ulike elever, og kan kjenne på bekymring uten å være kjent med årsak. Ved begynnende tegn på utfordringer knytt til rus, er det gjerne generelle tegn på bekymring som vises først.

“Rutine ved mistanke om at en elev er rusa (påvirket) i skoletiden” vil være aktuell i de tilfellene der en ansatt opplever en elev som rusa (påvirket) av rusmidler. Disse situasjonene oppstår sjeldent, men er viktige fordi det gir en mulighet til å ta tak i begynnende rusutfordring. Elever, foreldre og lærere skal være kjent med rutinene.

“Tegn til bekymring” viser signaler hos barn som kan vekke bekymring. Hvordan barn kommuniserer dette vil variere. En liste over barns signaler vil derfor aldri være helt utfyllende. Signalene må sees i forhold til barnets alder og situasjon, og behøver ikke nødvendigvis å bety at det er grunnlag for bekymring. Barns signaler på at det har det vanskelig, bør danne grunnlag for en samtale. Vær oppmerksom på at barn som lever i familier med psykiske vansker, vold og/eller rus, ofte kompenserer ved å være overdrevent ansvarlige og tilpasningsdyktige.

Tegn til bekymring - sjekk ette og se etter kritikken av denne
Barn og unges signaler som kan vekke bekymring:

Oslo

Oslo kommune
Utdanningsetaten

Midtstuen skole

Faglig	Fysisk	Sosialt	Psykisk
Problemer med konsentrasjon. Problemer med innlæring. Språkvansker (endringer). Synkende skoleprestasjoner.	Anspent, passiv, tilbaketrukne. Virker mer sliten og trett. Søvnregulering. Urolig i kroppen og rastløs. Gråter mer enn før. Mange fysiske plager (vondt i hodet, magen osv.). Vansker i forhold til mat, eller endret vekt. Dårlig hygiene, klær, tannhelse eller mat. Viser tegn til fysisk vold, merker, hoven. Selvskading. Endret stil, klesstil m.m.	Endret venner og nettverk. Vansker med regulering av oppmerksomhet ift. omgivelsene. Ukritisk i relasjon med andre. Overdrevent sosial, ansvarlig og tilpasningsdyktig. Påvirkes lett av uro i omgivelsene. Mangler nysgjerrighet og interesse for omgivelsene. Aggressiv i konflikt, ofte gjentakende i konflikt. Søker ikke eller avviser voksenkontakt / hjelp. Mer innesluttet, søker lite kontakt med andre. Går mye alene / blir holdt utenfor. Ute av stand til å etablere / opprettholde kontakt. Ekstremt på vakt ift. voksne / andre. Overdriver / lyver.	Endret eller påfallende stemningsleie, f.eks. nedstemt, irritabel, stresset, oppstemt. Redd, engstelig, utrygg, sutrete. Selvbilde / selvtillit (snakker nedsettende om seg selv eller sine). Undertrykt sinne. Vansker med regulering av følelser. Kilde: forebygging.no, 2017, Bedre tverrfaglig innsats
Generelt: Endringer (fysisk, sosialt, psykisk, faglig) Fravær eller forsentkomminger Holder ikke avtaler Manglende samarbeidsevne Forteller om en vanskelig livssituasjon/hendelse Viser interesse for rus og kriminalitet Uhensiktsmessig nettbruk			

Rutine ved bekymring uavhengig av årsak

Oslo

Oslo kommune
Utdanningsetaten
Midtstuen skole

1. Den som er bekymret, konkretiserer bekymringen. Hva er det som gjør en bekymret? Se "Tegn til bekymring".
2. Del bekymringen med avdelingsleder, sosiallærer og kontaktlærer, og vurder om dere skal gå videre i rutinen. Som hovedregel bør bekymringer følges opp. Ved bekymringsfullt fravær, følg «Rutine for oppfølging av fravær».
3. Avdelingsleder, sosiallærer og kontaktlærer avtaler når kontaktlærer skal snakke med eleven, og vurderer behov for om avdelingsleder.
4. Kontaktlærer snakker med eleven. Tar opp egen bekymring og kartlegger.
5. Avdelingsleder, sosiallærer og kontaktlærer vurderer:
 - Samarbeid med foresatte. Undersøk foresattes forståelse av situasjonen. Lytt til eleven om det er spesielle hensyn å ta i kontakten med foresatte, før skolen tar kontakt.
 - Om miljøteam eller skolehelsetjeneste skal inn
 - Behov for samarbeidsmøte (se punkt 6) • Innhenting av samtykke • Om det skal opprettes aktivitetsplan § 9-a
 - Drøfting i internt støttesystem, evt. inkl. eksterne samarbeidspartnere
 - Om skolens opplysningsplikt til bv.tj. er til stede, evt. med samtykke. Ha lav terskel for anonym drøfting med bv.tj. Se info under.
 - Ved mistanke om vold og seksuelle overgrep i nære relasjoner, kontakt barnevern uten å informere foreldrene. Evt. Politi. Husk avvergeplikten. Se kommunens Tiltakskort.
6. Ved behov for samarbeidsmøte anbefales dette tidlig i samarbeidet. Her deltar elev (kan velge), foresatte, kontaktlærer og avdelingsleder, evt. skolehelsetjenesten og miljøarbeider. Avhold formøte. Under møtet:
 - Vis til skolens «rutine ved bekymring»
 - Felles forståelse: Sett ord på egen bekymringen, og inviter elev og foreldre til å gi forståelse til situasjonen
 - Avtal tiltak: hva skal hver gjøre for å prøve å bedre situasjonen
 - Vurder å anbefale bistand/hjelpetiltak fra ungdomsteam(familieteam), barnevern, politi, PPT eller BUP.
 - Evt. tilby samtaler med skolehelsetjenesten eller miljøarbeider
 - Fyll ut samtykkeskjema og skriv referat

Rutine ved mistanke om at en elev er rusa (påvirket) i skoletiden

1. Ansatt som har mistanke om at en elev er påvirket av et rusmiddel, må umiddelbart kommunisere dette til avdelingsleder. Noter raskt ned punkter, på de endringer eller tegn du ser.
2. Elev tas ut av timen. Den som fattet mistanke, snakker med eleven i sammen med avdelingsleder eller kontaktlærer. Man skal alltid være to i samtalen, fordi man ofte blir usikker eller lar seg manipulere. Rus kan vises på mange ulike måter. Det viktigste er å legg merke til endringer fra normalt hos vedkommende.

Oslo

Oslo kommune Utdanningsetaten

Midtstuen skole

3. Dersom man etter samtalen fortsatt tror at eleven er påvirket må eleven være under oppsyn. Vurder om 113 er riktig å kontakte om eleven er alvorligsyk. Foreldrene skal kontaktes, og eleven hentes. Lytt til eleven om det er spesielle hensyn å ta i kontakten med foreldrene. Dersom man konkluderer med at eleven ikke var påvirket, skal foreldrene informeres pr. telefon om vurderingen. OBS: Ved mistanke om at en elev er ruset på illegale rusmidler (ikke alkohol), skal politi kontaktes umiddelbart. Ved funn av illegale rusmidler, skal dette overleveres politi. Se info under.

4. Neste dag har skolehelsetjeneste., miljøarbeider eller kontaktlærer (avhengig av kontakt med elev) en samtale med eleven for å ivareta eleven, og gi eleven mulighet til å åpne seg om sine utfordringer.

5. Gjennomfør samarbeidsmøte innen fem virkedager. Her deltar elev, foresatte, og evt. kontaktlærer, avdelingsleder og skolehelsetjeneste. og miljøarbeider. Ha formøte. Under møtet: • Vis til skolens «rutine ved mistanke om at en elev er påvirket av rusmiddel». • Snakk om situasjonen, og evt. andre bekymringer eller endringer hos eleven. Nevn også positive sider. Inviter elev og foreldre til å gi forståelse til situasjonen. • Avtal tiltak: hva skal hver gjøre for å prøve å hjelpe situasjonen • Drøft samarbeid med Ungdomsteam (familieteam), politi, barnevern eller BUP. Se info under. • Gjør avtale om at eleven skal ha to samtaler med skolehelsetjeneste, miljøarbeider eller kontaktlærer i løpet av de neste ukene. • Fyll ut samtykkeskjema og skriv referat. Avtal nytt samarbeidsmøte om 3 måneder.

6. Avdelingsleder og kontaktlærer vurderer om skolens opplysningsplikt til bv.tj. er til stede, evt. med samtykke. Se info under. Mer om rusmidler og tegn og symptomer på www.rusinfo.no

Samarbeid ved bruk av illegale rusmidler

Bruk av illegale rusmidler i ungdomsskolealder er en alvorlig bekymring. Dersom skolen har en mistanke om at en elev bruker illegale rusmidler bør barnevernstjenesten kontaktes for en anonym drøfting av hele elevens situasjon.

Hvis foreldrene og eleven ikke er bekymret for elevens situasjon, og ikke vil ta imot hjelpetiltak, men skolen fortsatt er bekymret, skal skolen vurdere om opplysningsplikten til barnevernstjenesten etter Opplæringslova § 15-3 er til stede. Se "Når bekymring skal meldes til barnevernet".

Ved mistanke om at en elev bruker illegale rusmidler bør skolen samarbeide med skolens kontakt i politiet. Se info om "Når bekymring skal meldes til politiet" under.

Ungdomsteam/familieteam kan kontaktes hvis ungdommen eller foreldrene ønsker oppfølging. Tilbudet er frivillig. Se info om Ungdomsteam i vedlegg 1.

Når bekymring skal meldes til barnevernet

Anonym drøfting med barnevernstjenesten anbefales dersom man er usikker på om en sak bør meldes. Taushetsplikten er ikke til hinder for å drøfte saker anonymt, og barnevernstjenesten er erfarne på å gi råd og veiledning. Kontakt med barnevernstjenesten kan skje ved at foreldre selv

Oslo

Oslo kommune
Utdanningsetaten

Midtstuen skole

søker bistand, eller om skolen melder bekymring med samtykke fra foresatte (og elev over 15 år), eller ved at skolen vurderer at meldeplikten til bv.tj. etter Opplæringslova § 15-3 er til stede.

Meldeplikten inntreer når det foreligger omstendigheter som gir melder en begrunnet bekymring for barnets situasjon. J.fr. Barnevernsloven § 6-4 og Opplæringslova § 15-3.

Meldeplikten inntreer når du har "grunn til å tro" at et barn blir utsatt for alvorlige mangler:

- Fysisk omsorgssvikt (mat, klær, hygiene, oppfølging av skole eller fravær, helse)
- Psykisk omsorgssvikt (samspille, emosjonell ivaretagelse, foreldrenes helseutfordringer/rus)
- Vold og overgrep

Meldeplikten inntreer når et barn viser alvorlige atferdsvansker:

- i form av misbruk av rusmidler, alvorlig eller gjentatt kriminalitet eller utpreget normløs atferd

Når inntreer meldeplikten? Momenter av betydning er: alvorlighetsgrad, antall forsømmelser/hendelser, sporadiske eller vedvarende, om foreldrene tar råd og veiledning.

Når bekymring skal meldes til politiet

Ved generell bekymring for elever kan saker drøftes anonymt med politiet eller med navn hvis foresatte gir samtykke. (Eks. Man har hørt rykter om en ungdom og ikke sett noe selv, skolen har merket adferdsendring m.m.) Kontaktpunktet hos politiet skal være forebyggende avsnitt på Majorstuen politistasjon, primært skolekontakten.

Ved konkret mistanke for elever ønsker politiet beskjeden så konkret og detaljert som mulig med navn og annen relevant info. (Eks. Ungdom fremstår tydelig ruset, lukter narkotika, endret adferd, m.m.) Kontaktpunktet hos politiet er politiets operasjonssentral på 02800. Skolekontakten i politiet varsles.

Avvergingsplikt: Dersom forholdet er alvorlig og gjør det sikkert eller mest sannsynlig at eleven vil begå lovbrudd som omfattes av avvergingsplikten i straffeloven § 196, går avvergingsplikten foran taushetsplikten. Det betyr at hvis du har konkrete holdepunkter for at en elev vil begå kriminalitet etter strl. §196, har du plikt til å avverge dette. Kontaktpunktet hos politiet er operasjonssentral på 02800/112.

Liste over aktuelle samarbeidsinstanser utenfor skolen med kontaktinformasjon

Rolle	Navn	Telefon	E-post
-------	------	---------	--------

Oslo

Oslo kommune
Utdanningsetaten

Midtstuen skole

SalTo koordinator	Isabel Ojo Kittelsen- Mühleisen	951 50 020	isabel.ojo@bva.oslo.kommune.no
Ruskonsulent for ungdom	Lars Borge	476 34 566	lars.borge@bva.oslo.kommune.no
Forebyggende ungdomsteam (Utekontakter)	FUT	940 12 738	fut@bva.oslo.kommune.no
Barnevernstjenesten, mottak	Hege Hoff og Lena Sanne	468 55 822	barnevern@bva.oslo.kommune.no
Psykologisk -Psykisk tjeneste (PPT)			
Primærkontakt i politiet		22669050	majorstuen.forebyggende@politiet.no
Ungdomshuset B7			
Ung Arena Vest		90987842	ungarena@bfr.oslo.kommune.no